

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE
EN DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN, GELIJKE KANSEN
EN ARMOEDEBESTRIJDING

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de nadere regels voor de schuldovername in het kader van de vrijwillige samenvoeging van gemeenten**

- **Principiële goedkeuring**

1 INHOUDELIJK

1.1. Situering

In de beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009-2014 is aangekondigd dat een kader zal worden uitgewerkt dat de procedure, de gevolgen en de modaliteiten voor een vrijwillige samenvoeging van gemeenten regelt. Dat heeft aanleiding gegeven tot het decreet van 24 juni 2016 *houdende de regels voor de vrijwillige samenvoeging van gemeenten en tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds, van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011*.

De artikelen 58 en 59 van dat decreet bevatten specifieke bepalingen over de financiële bonus die de Vlaamse overheid biedt bij samenvoeging, onder de vorm van een schuldovername. De gemeenten die uiterlijk op 31 december 2017 een gezamenlijk voorstel tot samenvoeging per 1 januari 2019 indienen bij de Vlaamse Regering, kunnen genieten van een overname van hun schulden door de Vlaamse overheid ten belope van 500 euro schuld per inwoner van de samen te voegen gemeenten, met een maximum van 20.000.000 euro per samenvoeging. Door de schuldovername neemt de Vlaamse overheid als nieuwe debiteur (een deel van) de uitstaande schulden van de vroegere debiteurs (gemeenten, autonome gemeentebedrijven, openbare centra voor maatschappelijk welzijn) over en is ze verplicht de schuld (kapitaalaflossingen en intresten) terug te betalen aan de financiële instellingen.

Daarnaast bepaalt artikel 60 van datzelfde decreet dat de Vlaamse Regering nadere regels voor de schuldovername kan vaststellen. Volgens de memorie van toelichting (artikel 58) kan de Vlaamse overheid bepaalde voorwaarden stellen aan de schuldovername in het geval aan de over te nemen leningen structuren zijn verbonden. Het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering in bijlage geeft uitvoering aan de bepalingen van artikel 60 van het voormelde decreet.

Dit ontwerpbesluit beoogt het creëren van meer duidelijkheid en rechtszekerheid voor de overname van de schulden van gemeenten (en hun autonome gemeentebedrijven en openbare centra voor maatschappelijk welzijn) die wensen over te gaan tot een vrijwillige samenvoeging.

1.2 Inhoud van het voorontwerp van besluit

De schuldovername heeft voor de betrokken gemeenten een gevoelige vermindering van hun schuld en hun rentelasten tot gevolg. De schulden en de intrestlasten van de Vlaamse overheid zullen met dezelfde bedragen toenemen. De Vlaamse Regering wenst de autonome financieringsstrategie van de gemeenten maximaal te respecteren. De gemeenten kunnen derhalve autonoom de beslissing treffen over de keuze van de leningen en financieringen die zij wensen te laten overnemen.

Als het maximale bedrag van 500 euro per inwoner, of 20 miljoen euro in totaal, van de samen te voegen gemeenten wordt overschreden, beslissen de samen te voegen gemeenten welke schulden ze overdragen aan de Vlaamse Regering. Waar mogelijk moet bij de schuldovername uiteraard ook rekening gehouden worden met de belangen van de Vlaamse overheid.

Bij de schuldovername wordt voorrang gegeven aan klassieke leningen. Dat zijn leningen met een vaste of variabele of herzienbare rentevoet (driemaandelijks, zesmaandelijks, jaarlijks, driejaarlijks of vijfjaarlijks). Die herziening gebeurt op basis van een referentierentevoet, die onafhankelijk van een financiële instelling wordt bepaald.

Bij de schuldovername wordt geen voorrang gegeven aan gestructureerde leningen. Dat zijn leningen waaraan een gestructureerd product is gebonden. Onder gestructureerde producten worden onder andere verstaan: swaps, opties, inflatiegebonden producten en andere. Bij de schuldovername kunnen er leningen zijn die specifieke risico's bevatten die het beheer ervan complex maken en die, wegens de evolutie van de onderliggende referentie, zoals bijvoorbeeld aandelenkoersen of inflatie, sterk wisselende rentekosten kunnen kennen. De leningen met structuren zullen maar voor de schuldovername in aanmerking komen als de gemeenten het maximale bedrag waar ze recht op hebben niet behalen op basis van leningen zonder bijzondere structuren.

Het gezamenlijke streefdoel van de overheid als geheel moet erin bestaan om de schuldovername te realiseren tegen de minste kosten. Daarom bepaalt artikel 2 van dit ontwerpbesluit dat de leningen die gemeenten nog opnemen na hun principiële beslissing tot samenvoeging alleen voor schuldovername in aanmerking komen als er geen structuren aan verbonden zijn en de looptijd niet meer dan drie jaar bedraagt.

Het schuldniveau op 31 december 2016 bepaalt immers alleen het bedrag van de over te nemen schulden. Omdat de fusiebeslissing maar definitief is na de behandeling van het samenvoegingsdecreet door het Vlaams Parlement gebeurt de eigenlijke overname van de schulden door de Vlaamse overheid maar op het einde van de maand die volgt op de bekendmaking van het samenvoegingsdecreet.

Dat betekent dat alle leningen die de gemeenten opnemen in de periode voor de eigenlijke overname van de schulden door de Vlaamse overheid in aanmerking kunnen komen voor de schuldovername. In dat geval is het aangewezen dat gemeenten bij beslissingen om nieuwe leningen op te nemen ook rekening houden met de impact op de Vlaamse begroting.

Artikel 3 van dit ontwerpbesluit ten slotte bepaalt dat de minister, bevoegd voor binnenlands bestuur, en de minister, bevoegd voor de begroting en de financiën, de nadere regels voor de overname van de schulden kunnen bepalen, om aan de gemeenten die tot vrijwillige samenvoeging willen overgaan duidelijkheid te verschaffen over de aspecten die noodzakelijk zijn voor een snelle en controleerbare afwikkeling van de schuldovername.

Xxxx

2 WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Dit ontwerp van besluit heeft geen bijkomende budgettaire weerslag voor de Vlaamse overheid.

De potentiële financiële weerslag van de schuldovername voor de Vlaamse begroting werd al weergegeven in de procedure tot goedkeuring van het decreet van 24 juni 2016 houdende de regels voor de vrijwillige samenvoeging van gemeenten en tot wijziging van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds, van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005, van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011.

Het betreft, vanaf het begrotingsjaar 2018, de schuldovername door de Vlaamse overheid van de schulden van de lokale besturen ten gevolge van vrijwillige fusieoperaties. Over het aantal fusieoperaties en hun grootte (in termen van hoogte van de ermee samenhangende schuldovername) kan momenteel nog geen definitief uitsluitsel worden gegeven. Zoals voorzien in het begrotingsakkoord van 15 december 2015, moet de volledige rentekost op jaarbasis die gepaard gaat met de overname van de schulden worden gecompenseerd. De Vlaamse Regering zal hierover beslissen n.a.v. de begrotingsopmaak 2018 (midden 2017), wanneer alle “facts and figures” m.b.t. deze operatie zullen gekend zijn (hoewel het uiteraard niet uitgesloten is dat er einde 2017 nog tot fusie-operaties wordt beslist)

Het advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 8 december 2016.

De Inspectie kan, vanuit budgettair oogpunt, de filosofie van het ontwerp van besluit volledig onderschrijven, aangezien het ertoe strekt om bij de schuldovername ook rekening te houden met de belangen van de Vlaamse overheid. Vanuit wettelijk oogpunt, vraagt de Inspectie een verduidelijking bij artikel 1 en 2 van het ontwerp van besluit:

- Artikel 1 bepaalt dat bij de schuldovername voorrang wordt gegeven aan de schulden waaraan geen structuren verbonden zijn. Het ontwerp van nota aan de Vlaamse Regering stelt dat het daarbij gaat om financieringsvormen die gekenmerkt worden door een onzekerheid inzake de te verwachten rentelasten. De Inspectie vraagt zich af of daaronder ook leningen met een variabele rente zijn begrepen.

Aan die opmerking van de Inspectie wordt tegemoet gekomen door in het ontwerp van besluit te verduidelijken wat wordt verstaan onder “structuren” (swaps, opties, inflatiegebonden producten en andere) en door expliciet op te nemen dat bij de schuldovername voorrang wordt gegeven aan klassieke leningen met een vaste of variabele/herzienbare rentevoet, waarbij de herziening van de rentevoet gebeurt op basis van een referentierentevoet, die onafhankelijk van een financiële instelling wordt vastgesteld.

- Artikel 2 bepaalt dat leningen die de gemeenten aangaan na hun principiële beslissing tot vrijwillige samenvoeging, alleen voor schuldovername in aanmerking komen als er geen structuren aan verbonden zijn en als de looptijd niet meer dan drie jaar bedraagt. De

Inspectie oordeelt dat een dergelijke uitsluiting theoretisch tot gevolg kan hebben dat het decretaal vast te stellen bedrag niet meer bereikt kan worden.

Het is echter meer dan wenselijk dat gemeenten bij beslissingen om nieuwe leningen op te nemen in de periode tussen hun principiële beslissing tot vrijwillige samenvoeging en de eigenlijke overname van de schulden door de Vlaamse overheid, rekening houden met de impact van die leningen op de Vlaamse begroting. Het gezamenlijke streefdoel van de gemeenten en de Vlaamse overheid moet erin bestaan om de schuldovername te realiseren tegen de minste kosten. Daarom ook legt de Vlaamse overheid aan nieuwe leningen die de gemeenten aangaan na hun principiële beslissing tot vrijwillige samenvoeging, bepaalde voorwaarden op (geen structuren en geen looptijd langer dan 3 jaar). Aangezien die voorwaarden enkel gelden voor nieuwe leningen, aangegaan na de principiële beslissing tot samenvoeging en na de publicatie van voorliggend besluit, kunnen de gemeenten daarmee ten volle rekening houden en, indien nodig, door middel van nieuwe klassieke leningen het voor hen op 31 december 2016 vastgestelde bedrag aan over te nemen schulden bereiken.

Het akkoord van de minister van begroting is verleend op 10 januari 2017.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Dit ontwerp van besluit heeft geen impact op de lokale besturen. Er worden enkel verduidelijkingen aangebracht in de voorwaarden voor de schuldovername.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Dit ontwerp van besluit heeft geen invloed op de personeelsbehoeften van de Vlaamse overheid. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor ambtenarenzaken, is bijgevolg niet vereist.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

- 1 Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2016/471 van 5 december 2016.
- 2 Het ontwerp van besluit valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringssimpactanalyse (RIA), vermits het ontbreken van vrije beleidsruimte ingevolge het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de nadere regels voor de schuldovername in het kader van de vrijwillige samenvoeging van gemeenten;

2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE,

Bart TOMMELEIN

De Vlaamse minister van BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, WONEN,
GELIJKE KANSEN EN ARMOEDEBESTRIJDING,

Liesbeth HOMANS

Bijlagen:

- Bijlage 1: het ontwerp van besluit
- Bijlage 2: het advies van de Inspectie van Financiën
- Bijlage 3: het begrotingsakkoord